

Protokół nr 11/25
z XI posiedzenia Komitetu Monitorującego program regionalny
Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027
z 12 grudnia 2025 roku

Jedenaste posiedzenie Komitetu Monitorującego program regionalny Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 (KM FEP) odbyło się w dniu 12 grudnia 2025 r. w Hevelianum, przy ulicy Gradowej 8 w Gdańsku.

W posiedzeniu udział wzięło 23 członków Komitetu, 16 zastępców, 5 upoważnionych przedstawicieli, 1 obserwator, przedstawicielka Komisji Europejskiej oraz zaproszeni goście. Lista obecności stanowi **załącznik nr 1** do niniejszego protokołu.

Ad. 1

Przewodniczący KM FEP, Pan Mieczysław Struk, Marszałek Województwa Pomorskiego, otworzył XI posiedzenie Komitetu. Przewodniczący przywitał wszystkich uczestników i wygłosił krótkie przemówienie, w którym przypomniał, że zasadniczym punktem obrad będzie procedowanie zmiany Programu w ramach drugiego etapu przeglądu śródkresowego. Podkreślił, że planowane zmiany obejmują dostosowanie FEP 2021-2027 do nowych priorytetów inwestycyjnych Unii Europejskiej oraz wymogów bezpieczeństwa regionu, a ich opracowanie wymagało trudnych decyzji Zarządu oraz szerokich konsultacji z partnerami krajowymi i europejskimi.

Przewodniczący przeszedł do potwierdzenia prawomocności obrad. Kworum wynosiło 27 osób uprawnionych do głosowania, a na liście obecności, w chwili rozpoczęcia posiedzenia, podpisało się 31 członków Komitetu, ich zastępców bądź osób upoważnionych do udziału w posiedzeniu.

W dalszej kolejności Przewodniczący przedstawił porządek posiedzenia, który stanowi **załącznik nr 2** do protokołu. Uwag i wniosków do przedstawionego uczestnikom porządku obrad nie zgłoszono i został on przyjęty przez Komitet następującym stosunkiem głosów: 31 głosów „za”, 0 głosów „przeciw”, 0 głosów „wstrzymujących się”.

Ad. 2

Przewodniczący oddał głos pracownikom Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego: Panu Janowi Szymańskiemu (Dyrektorowi Departamentu Programów Regionalnych), Panu Marcinowi Fuchsowi (Dyrektorowi Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego), Pani Justynie Durzyńskiej (Dyrektorowi Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich) oraz Pani Patrycji Szczygiał (Zastępcy dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego), którzy przedstawili prezentację na

temat stanu realizacji programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 obejmującą m.in. tempo wdrażania, prognozy i kwestie wpływające na wykonanie Programu. Przedmiotowy punkt został włączony do porządku obrad zgodnie z prośbą Komisji Europejskiej, przekazaną w piśmie po spotkaniu rocznym. Prezentacja stanowi **załącznik nr 3** do protokołu.

Przewodniczący podziękował za wystąpienie i oddał głos zgromadzonym.

Pytań i uwag nie zgłoszono.

Ad. 3

W dalszej kolejności Przewodniczący oddał głos Pełnomocnikowi Marszałka Województwa Pomorskiego ds. Polityki Senioralnej – Pani Barbarze Bałce z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej UMWP, która przedstawiła prezentację na temat założeń przedsięwzięcia strategicznego pn. „Regionalny system wsparcia oraz rozwoju aktywności zawodowej i społecznej seniorów”. Prezentacja stanowi **załącznik nr 4** do protokołu.

Zastępca Przewodniczącego, Pan Marcin K. Skwierawski – Wicemarszałek Województwa Pomorskiego – podziękował za wystąpienie i oddał głos zgromadzonym.

Pytań i uwag nie zgłoszono.

Ad. 4

Zastępca Przewodniczącego przeszedł do kolejnego punktu porządku obrad i oddał głos Panu Mirosławowi Zuchollowi (Zastępcy dyrektora Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego), który przedstawił prezentację na temat Kryteriów wyboru projektów dla Działania 5.11. „Aktywne włączenie społeczne” w zakresie realizacji przez Samorząd Województwa Pomorskiego przedsięwzięcia strategicznego pod nazwą „Regionalny system wsparcia oraz rozwoju aktywności zawodowej i społecznej seniorów”. Prezentacja stanowi **załącznik nr 5** do protokołu.

Zastępca Przewodniczącego podziękował za wystąpienie i oddał głos zgromadzonym.

Pytań i uwag nie zgłoszono.

W dalszej kolejności przystąpiono do głosowania nad projektem uchwały w sprawie zatwierdzenia Kryteriów wyboru projektów dla Działania 5.11. „Aktywne włączenie społeczne” (dotyczących realizacji przez Samorząd Województwa Pomorskiego przedsięwzięcia strategicznego „Regionalny system wsparcia oraz rozwoju aktywności zawodowej i społecznej seniorów” wskazanego w Regionalnym Programie Strategicznym w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej) w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027. Stosunkiem głosów: 33 głosy

„za”, 0 głosów „przeciw”, 0 głosów „wstrzymujących się” uchwała została przyjęta. Uchwała stanowi **załącznik nr 6** do protokołu.

Ad. 5

Zastępca Przewodniczącego oddał głos Panu Adamowi Mikołajczykowi (Dyrektorowi Departamentu Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego UMWP) oraz Pani Patrycji Szczygieł, którzy przedstawili prezentację na temat zmiany programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 w ramach drugiego etapu przeglądu śródkresowego. Prezentacja stanowi **załącznik nr 7** do protokołu.

Zastępca Przewodniczącego podziękował za wystąpienie i oddał głos zgromadzonym.

Pan Bartosz Grochowski (Starogardzki Klub Biznesu – Związek Pracodawców) zwrócił uwagę na potrzebę strategicznego podejścia do rozwoju sztucznej inteligencji (AI) i robotyzacji w województwie pomorskim. Wskazał, że w proponowanych nowych priorytetach Programu brak jest wyraźnego odniesienia do tego obszaru, mimo że AI stanowi jeden z kluczowych kierunków rozwoju wskazywanych przez Komisję Europejską. Podkreślił, że region posiada znaczący potencjał w tym zakresie, dzięki czemu mógłby pełnić rolę lidera w rozwoju AI i robotyzacji.

Pani Wanda Klepacka (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi) pogratulowała Instytucji Zarządzającej podjęcia próby otwarcia Programu na inwestycje wodno-kanalizacyjne również poza obszarami aglomeracyjnymi. Wyraziła poparcie dla tej propozycji, wskazując na bardzo duże potrzeby na tych terenach. Następnie zapytała w jaki sposób – w przypadku zgody Komisji Europejskiej – planowane jest wdrożenie trójstopniowej priorytetyzacji projektów: poprzez odrębne, dedykowane nabory czy raczej przez kryteria promujące w ramach wspólnego naboru obejmującego wszystkie kwalifikujące się obszary.

Pan Jerzy Boczoń (Fundacja Regionalne Centrum Informacji i Wspomagania Organizacji Pozarządowych) odniósł się do proponowanych zmian, podkreślając, że są one zrozumiałe i uzasadnione w kontekście realnych zagrożeń, które pojawiły się w ostatnim czasie. Zaznaczył jednocześnie, że jego zdaniem zakres przesunąć mógłby być nawet większy, a część proponowanych rozwiązań – dalej idąca, adekwatnie do skali zagrożeń. Następnie przeszedł do kwestii roli organizacji pozarządowych, wyrażając zaskoczenie i zaniepokojenie faktem, że w sytuacji, gdy sektor NGO odegrał kluczową rolę w reagowaniu na kryzysy (pandemia, początek konfliktu zbrojnego), obecnie został – w jego ocenie – pominięty w projektowanych zmianach Programu. Wskazał, że choć formalnie organizacje pozarządowe mogą uczestniczyć w różnych ścieżkach finansowania, ich rzeczywisty udział ogranicza systemowa słabość instytucjonalna sektora, wynikająca z funkcjonującego w Polsce modelu, który nie zapewnia równoprawnego partnerstwa. Przytoczył dane dotyczące skali sektora NGO w województwie pomorskim (ok. 10 tys. organizacji), podkreślając, że znaczna ich część pozostaje nieaktywna lub działa w bardzo ograniczonym zakresie ze względu na brak zaplecza instytucjonalnego. Zwrócił uwagę, że mniej niż 1% organizacji pozarządowych w Polsce posiada jakikolwiek majątek, a poziom

zatrudnienia w sektorze również oscyluje wokół 1%, co jego zdaniem świadczy o systemowej niewydolności obowiązującego modelu funkcjonowania NGO.

Podkreślił, że organizacje pozarządowe nie wymagają w pierwszej kolejności wsparcia merytorycznego, gdyż skupiają specjalistów z różnych dziedzin, natomiast kluczowym problemem pozostaje brak trwałego wsparcia instytucjonalnego. W tym kontekście odniósł się do wieloletnich prac nad Pomorskim Funduszem Obywatelskim (PFO), wskazując, że jego likwidacja oznacza rezygnację z narzędzia, które miało umożliwić systemowe wzmacnianie sektora, przy relatywnie niewielkim zaangażowaniu środków europejskich. Zaznaczył, że organizacje pozarządowe są podmiotami zdolnymi do natychmiastowej reakcji w sytuacjach kryzysowych, jednak brak infrastruktury i zaplecza organizacyjnego znacząco ogranicza ich możliwości działania. Wskazał, że wzmocnienie instytucjonalne NGO mogłoby realnie zwiększyć odporność regionu, w tym w kontekście potencjalnych zagrożeń bezpieczeństwa.

Podsumowując zaapelował o pogłębienie refleksji nad konsekwencjami rezygnacji z bezpośredniego wsparcia sektora pozarządowego oraz o ponowne rozważenie rozwiązań systemowych, które pozwoliłyby uznać organizacje pozarządowe za równoprawnych partnerów w realizacji polityk publicznych.

Zastępca Przewodniczącego podziękował za wypowiedź, podkreślając, że jej emocjonalny charakter jest zrozumiały w kontekście wagi poruszanych kwestii. Zaznaczył, że prowadzona dyskusja jest dla wszystkich stron bardzo trudna, jednak stanowi zwieńczenie wieloetapowego procesu rozmów oraz uzgodnień.

Pani Romana Aziewicz (Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych) nawiązując do wypowiedzi Pana Jerzego Boczonია, również sprzeciwiła się przesuwaniu środków z obszaru szeroko rozumianej działalności społecznej. Zwróciła ponadto uwagę, że przedstawiciele sektora pozarządowego nie posiadali pełnej wiedzy na temat założeń dotyczących wykorzystania środków Pomorskiego Funduszu Obywatelskiego. Podkreśliła, że rozwiązania dotyczące finansowania trzeciego sektora oraz partnerów społecznych powinny być wypracowywane z ich udziałem.

Pan Adam Mikołajczyk odniósł się do zgłoszonych uwag.

W pierwszej kolejności nawiązał do kwestii sztucznej inteligencji, wskazując, że Program nie definiuje beneficjentom konkretnych technologii, jakie mają być stosowane przy wprowadzaniu produktów lub usług na rynek. Podkreślił jednocześnie, że wsparcie dla obszaru badań i rozwoju pozostaje niezmienione i koncentruje się na projektach realizowanych w ramach inteligentnych specjalizacji, w tym specjalizacji dotyczącej technologii informatycznych, obejmującej m.in. rozwiązania z zakresu Internetu Rzeczy, big data czy sztucznej inteligencji. Zaznaczył, że w Programie utrzymane zostało także wsparcie pożyczkowe na modernizację przedsiębiorstw, rozwój potencjału produkcyjnego oraz transformację energetyczną i zasobową firm, w ramach których nowoczesne rozwiązania – w tym oparte na AI – są naturalnie wykorzystywane. Wskazał także przykłady zastosowań sztucznej inteligencji w projektach typu dual use, w szczególności w obszarach łączności, logistyki, technologii satelitarnych oraz bezpieczeństwa. Podkreślił, że

brak bezpośrednich odniesień do AI w zapisach Programu nie oznacza pominięcia tego obszaru, który pozostaje istotnym elementem polityki rozwoju województwa, realizowanej m.in. przez działania Departamentu Rozwoju Gospodarczego UMWP.

Następnie odniósł się do pytania Pani Wandy Klepackiej dotyczącego otwarcia Programu na inwestycje wodno-kanalizacyjne poza obszarami aglomeracyjnymi. Podkreślił, że intencją Instytucji Zarządzającej jest częściowe odwrócenie dotychczasowych priorytetów i większe ukierunkowanie wsparcia na mniejsze aglomeracje oraz obszary poza nimi. Zaznaczył, że szczegółowe rozwiązania wdrożeniowe (w tym zapisy SZOP i kryteria wyboru projektów) pozostają otwarte na dalsze sugestie, propozycje i dyskusję, w tym również w kontekście powiązań z KPO.

W dalszej części wypowiedzi odniósł się do kwestii organizacji pozarządowych. Przypomniął, że obecna perspektywa finansowa przyniosła powrót do idei wsparcia instytucjonalnego NGO, którego nie przewidywał poprzedni okres programowania, a konkursy w tym zakresie zostały już przeprowadzone. Wyjaśnił, że Pomorski Fundusz Obywatelski nie był projektowany jako instrument bezpośredniego finansowania zadań organizacji pozarządowych, lecz jako mechanizm mający na celu pozyskiwanie środków prywatnych od przedsiębiorców, przy jednoczesnym finansowaniu kosztów systemowych jego funkcjonowania ze środków europejskich. Zwrócił uwagę na istotne wątpliwości dotyczące możliwości finansowania takiego modelu ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus oraz na ryzyka związane z jego wdrażaniem, co stanowiło jedną z przesłanek do zaproponowanych przesunięć środków. Podkreślił jednocześnie, że PFO nie jest likwidowany, lecz proponowana jest rezygnacja z jego finansowania ze środków EFS+, przy jednoczesnym poszukiwaniu możliwości realizacji tego przedsięwzięcia z wykorzystaniem środków krajowych. W tym kontekście zaproponował rozważenie wspólnej inicjatywy skierowanej do administracji rządowej, której celem byłoby uruchomienie pilotażowego mechanizmu pozyskiwania środków prywatnych na rzecz sektora pozarządowego, z uzupełniającym udziałem środków publicznych.

Na zakończenie wskazał, że brak bezpośrednich odniesień do organizacji pozarządowych w tytułach nowych priorytetów Programu wynika z zapisów rozporządzeń unijnych, które kładą nacisk na obronność i gotowość cywilną. Podkreślił, że organizacje pozarządowe pozostają możliwymi realizatorami działań w tych obszarach, jednak przyznał, że nie odpowiada to w pełni postulatowi dotyczącemu bezpośredniego wsparcia instytucjonalnego sektora. Zadeklarował gotowość do dalszej współpracy i kontynuowania dialogu w tym zakresie także poza posiedzeniem Komitetu.

Pan Marcin Fuchs podkreślił, że proponowane zmiany, choć nie powodują satysfakcji Instytucji Zarządzającej ze względu na konieczność przenoszenia środków, niosą również określone szanse dla regionu w postaci możliwości realizacji nowych działań. Zwrócił także uwagę na wydłużenie okresu realizacji programu do 2030 r., co w praktyce projektowej – zarówno w ramach EFS+, jak i EFRR – może mieć istotne znaczenie dla skutecznej realizacji interwencji.

Nawiązując do prezentowanych wcześniej danych, Pan Marcin Fuchs przypomniał, że około 83% alokacji EFS+ zostało już zakontraktowane lub przewidziane w najbliższych naborach, a dyskusja dotyczy pozostałych 17% środków, w ramach których poszukiwano

10% na nowe priorytety. W związku z tym zaproponowano ograniczenie wydatków m.in. na edukację przedszkolną oraz opiekę długoterminową, przy utrzymaniu wsparcia dla poradni psychologiczno-pedagogicznych ze względu na pogarszającą się sytuację zdrowia psychicznego młodzieży w regionie.

Na poparcie tezy, że organizacje pozarządowe nie są pomijane w Programie, przytoczył dane dotyczące realizowanych obecnie projektów: spośród 513 umów w ramach EFS+ aż 124 (ponad 24%) mają NGO jako lidera, a łączna wartość tych umów przekracza 236 mln zł. Zaznaczył przy tym, że dane te obejmują wyłącznie projekty, w których NGO pełnią rolę lidera, podczas gdy wiele organizacji uczestniczy także jako partnerzy, co odzwierciedla regionalne podejście promujące współpracę międzysektorową poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Odnosząc się do zakresu proponowanych zmian, wskazał, że część nowych działań będzie skierowana również do organizacji trzeciego sektora jako pracodawców. Wymienił m.in. nowe obszary związane z cyberbezpieczeństwem oraz budowaniem i zapewnianiem ciągłości funkcjonowania w sytuacjach kryzysowych. Zwrócił także uwagę, że – podobnie jak w perspektywie finansowej 2014–2020 – w przyszłości możliwe będzie ponowne przeanalizowanie zakontraktowanych projektów pod kątem pojawiających się oszczędności oraz ewentualne uruchomienie dodatkowych konkursów, w tym dedykowanych organizacjom pozarządowym. Podkreślił, że działania te nie nastąpią w najbliższych miesiącach, lecz najwcześniej za rok lub dwa, a decyzje w tym zakresie będą podejmowane przez Zarząd Województwa, przy udziale Komitetu Monitorującego.

Na zakończenie zaapelował, aby Komitet Monitorujący nie zamykał się na proponowane zmiany, wskazując, że mogą one przyczynić się do wzmocnienia odporności przedsiębiorców oraz kompetencji społecznych, w tym w obszarze cyberbezpieczeństwa, przeciwdziałania dezinformacji oraz budowania odporności dzieci i młodzieży na szkodliwe treści. Zadeklarował również gotowość do udzielenia dodatkowych wyjaśnień w przypadku dalszych pytań ze strony członków Komitetu.

Pan Jerzy Boczoń podziękował za udzielone odpowiedzi i poważne potraktowanie zgłoszonej w imieniu swojego środowiska uwagi. Przypomniął, że oficjalne stanowisko Ogólnopolskiej Federacji „WRZOS”, w tej samej sprawie, zostało przesłane do Pana Marszałka drogą mailową w dniu wczorajszym. Podkreślił, że zmiana Programu była okazją do zweryfikowania priorytetów w taki sposób, aby dostrzec i wesprzeć potencjał organizacji, które w trudnych okresach pandemii i wojny wykazały się nadzwyczajną skutecznością. Zwrócił uwagę, że choć NGO są zaangażowane w realizację projektów o wysokich wydatkach, to po ich zakończeniu w organizacjach pozostaje przede wszystkim doświadczenie i wiedza, a środki finansowe nie generują trwałego efektu instytucjonalnego. W jego opinii istniała zatem szansa na wzmocnienie instytucjonalnej pozycji i potencjału tych organizacji poprzez trwałą inwestycję w ich rozwój, a brak wykorzystania tej możliwości powoduje, iż zamierza głosować przeciwko przedłożonym zmianom.

Pani Patrycja Szczygieł (Zastępca Dyrektora Departamentu Regionalnego i Przestrzennego UMWP) podkreśliła, że środki europejskie nie finansują wszystkich obszarów i nie mogą rozwiązać problemów systemowych trzeciego sektora. Przypomniła,

że środki EFS+ są przeznaczone na konkretne cele i działania, a ich wykorzystanie musi skutkować określonym efektem, który jest wykazywany przed Komisją Europejską. Wskazała, że choć wsparcie umożliwia rozwój kompetencji i wzmacnianie pracowników organizacji pozarządowych, nie obejmuje finansowania majątku, siedzib ani tworzenia trwałej wartości materialnej w organizacjach. Pani Patrycja Szczygiel podkreśliła, że Polska potrzebuje zmian systemowych w podejściu do trzeciego sektora, które mogą być realizowane wyłącznie poprzez regulacje na poziomie krajowym.

Pan Adam Mikołajczyk podkreślił, że każdy członek Komitetu ma pełne prawo do głosowania za, przeciw lub do wstrzymania się od głosu, a rolą strony proponującej zmiany jest przedstawienie informacji i motywacji leżących u podstaw proponowanych rozwiązań. Odnosząc się do Pomorskiego Funduszu Obywatelskiego, zaznaczył, że inicjatywa ta wykraczała poza obowiązujące regulacje europejskie, krajowe oraz gotowość systemową. Podkreślił, że ewentualna zgoda Komitetu na omawianą zmianę FEP 2021-2027 nie oznacza rezygnacji z PFO, który pozostanie zobowiązaniem Zarządu Województwa jako element Strategii Rozwoju Województwa i Regionalnego Programu Strategicznego. Wskazał, że decyzja Komitetu dotyczy wyłącznie rezygnacji z próby finansowania Funduszu ze środków unijnych, po napotkaniu istotnych barier w tym zakresie. Zwrócił jednocześnie uwagę, że sposób rozstrzygnięcia tej kwestii może zostać odczytany jako sygnał co do dalszego kierunku działań w zakresie PFO – zarówno jako przesłanka do ograniczenia dalszych prac nad Funduszem, jak i jako podstawa do podtrzymania jego idei przy jednoczesnym poszukiwaniu innych, pozaprogramowych źródeł finansowania. W tym kontekście wskazał na dostępność krajowych instrumentów wsparcia organizacji pozarządowych, co w jego ocenie pozwala rozważać w przyszłości realizację Funduszu w formule pilotażowej, w oparciu o środki krajowe.

Pan Marcin Fuchs zaznaczył, że Instytucja Zarządzająca konsekwentnie traktuje organizacje pozarządowe jako istotnych partnerów Programu. Wskazał, że potwierdzeniem tego podejścia było uwzględnienie w FEP 2021-2027 działań ukierunkowanych na budowę potencjału pomorskich organizacji pozarządowych, co – jak podkreślił – nie było rozwiązaniem stosowanym we wszystkich programach regionalnych. Przypomniał, że decyzja o wprowadzeniu tych działań została podjęta przez IZ w toku trudnych negocjacji z Komisją Europejską, a ich efekty są już widoczne: dofinansowanie o łącznej wartości blisko 20 mln zł otrzymało 30 projektów. Zwrócił uwagę, że również Komitet Monitorujący miał istotny wpływ na kształt tego wsparcia, w tym na ustalenie maksymalnej wartości dofinansowania na poziomie 625 tys. zł na projekt. Podkreślił, że środki te zostały przeznaczone na profesjonalizację sektora pozarządowego i wzmacnianie jego zdolności do długofalowego funkcjonowania. Zaznaczył, że w jego ocenie trwałość wielu wartościowych inicjatyw realizowanych zarówno w poprzedniej, jak i obecnej perspektywie finansowej będzie w przyszłości uzależniona od zdolności organizacji do pozyskiwania wsparcia spoza środków FEP, w tym przede wszystkim od samorządów lokalnych lub poprzez rozwijanie działalności o charakterze ekonomicznym. W tym kontekście wskazał, że planowane działania w ramach priorytetu 14, skierowane do organizacji trzeciego sektora jako pracodawców, stanowią odpowiedź na aktualne wyzwania i wpisują się w potrzebę wzmacniania ich potencjału.

Pan Łukasz Samborski (Pomorska Sieć Centrów Organizacji Pozarządowych) nawiązał do uwag zgłaszanych w trakcie warsztatów, odnoszących się do planowanego priorytetu 14 FEP 2021-2027. Zaproponował rozważenie wydzielenia w jego ramach odrębnej ścieżki wsparcia dla organizacji pozarządowych pełniących rolę pracodawców, analogicznie do rozwiązań zastosowanych wcześniej w działaniach na rzecz rozwoju potencjału sektora. Wskazał, że takie rozwiązanie, w tym ewentualne wyodrębnienie dedykowanej alokacji dla podmiotów ekonomii społecznej lub przedsiębiorstw społecznych, mogłoby stanowić odpowiedź na część postulatów zgłaszanych w kontekście Pomorskiego Funduszu Obywatelskiego. Zaznaczył, że choć kwestia ta nie jest przedmiotem bieżącego posiedzenia Komitetu, warto ją uwzględnić na etapie wdrażania nowego priorytetu. Zaapelował o rozważenie tej propozycji przez Zarząd Województwa oraz instytucje zaangażowane w proces wdrażania Programu.

Zastępca Przewodniczącego przypomniał, że proponowane zmiany w Programie mają charakter wyjątkowy i wynikają z konieczności dostosowania jego interwencji do aktualnej sytuacji geopolitycznej oraz realnych zagrożeń dla bezpieczeństwa. Podkreślił, że nie są one efektem swobodnego wyboru, lecz konsekwencją obowiązku reorganizacji znacznej części już zaplanowanych i zaangażowanych środków. Wyjaśnił, że wbrew pojawiającym się w przestrzeni publicznej uproszczeniom nie chodziło o przesunięcie niewielkiej części alokacji, lecz o konieczność przebudowy dużej części Programu, w tym w szczególności w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, gdzie ponad 80% środków jest już zakontraktowane lub zaangażowane w ogłoszonych naborach. Wskazał, że oznaczało to konieczność dokonania trudnych wyborów i rezygnacji z interwencji w kilku istotnych obszarach. Zaznaczył, że w toku prac rozważano różne warianty, w tym ograniczenie środków m.in. na edukację pozaformalną, wsparcie seniorów, przedszkola, opiekę długoterminową czy działania związane ze zdrowiem psychicznym. Podkreślił, że decyzje te były podejmowane w warunkach istotnych ograniczeń, także w kontekście sygnałów i oczekiwań formułowanych przez Komisję Europejską.

Odnosząc się do pojawiających się w dyskusji wątpliwości dotyczących udziału organizacji pozarządowych, zaznaczył, że rola koordynacyjna Samorządu Województwa nie wyklucza ich udziału w realizacji działań. Podkreślił, że intencją Zarządu Województwa nie jest ograniczanie roli sektora pozarządowego, lecz zapewnienie spójnego i efektywnego zarządzania środkami w warunkach nadzwyczajnych. W kontekście Pomorskiego Funduszu Obywatelskiego przypomniał, że – jak wskazywano wcześniej – nawet jego formalne pozostawienie w Programie nie dawałoby obecnie realnej możliwości realizacji. Podkreślił, że bezpieczeństwo publiczne, infrastruktura kryzysowa, zdolności ewakuacyjne, transport oraz funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia w sytuacjach nadzwyczajnych muszą obecnie stanowić priorytet interwencji. Zaapelował, aby w przypadku braku zgody na proponowane rozwiązania zgłaszać jednocześnie alternatywne propozycje przesunięć alokacji lub rozważyć wstrzymanie się od głosu, zamiast głosowania przeciwko zmianom związanym z bezpieczeństwem. Na zakończenie zadeklarował gotowość do ponownej analizy sytuacji finansowej Programu w perspektywie około roku, w szczególności w kontekście ewentualnych oszczędności lub zmian kursowych, oraz do powrotu do dyskusji nad możliwymi kierunkami dalszego wsparcia.

Pan Jerzy Boczoń odniósł się krytycznie do sposobu przedstawienia kontekstu głosowania, wskazując, że narracja odwołująca się do zagrożeń bezpieczeństwa może prowadzić do wrażenia, iż sprzeciw wobec proponowanych zmian byłby równoznaczny z kwestionowaniem nadrzędnych interesów państwa. Podkreślił, że w jego ocenie wyrażenie stanowiska odmiennego nie powinno być interpretowane jako działanie przeciwko bezpieczeństwu, lecz jako forma merytorycznej niezgody na konkretne rozwiązania programowe.

Zaproponował rozważenie wariantu kompromisowego, polegającego na pozostawieniu w Programie Pomorskiego Funduszu Obywatelskiego w symbolicznej, ograniczonej formule, finansowanej poprzez niewielkie przesunięcia środków z różnych działań inwestycyjnych. Wskazał, że takie rozwiązanie nie wpłynęłoby istotnie na całłościowy kształt Programu, a jednocześnie stanowiłoby ważny sygnał dla środowiska organizacji pozarządowych oraz zachowało w Programie istotne narzędzie wsparcia. Zaznaczył jednocześnie, że ma świadomość trudnej sytuacji decyzyjnej, w jakiej znajduje się Zarząd Województwa, oraz że jego stanowisko ma charakter indywidualny i nie jest wynikiem skoordynowanego działania członków Komitetu.

W dalszej części wypowiedzi zwrócił się z pytaniem, czy możliwe jest jednoznaczne i zobowiązujące zapisanie w protokole z posiedzenia, że Pomorski Fundusz Obywatelski pozostaje zobowiązaniem Zarządu Województwa do dalszego procedowania, niezależnie od rezygnacji z jego finansowania w ramach FEP 2021–2027. Wskazał, że takie potwierdzenie miałoby dla niego kluczowe znaczenie przy podejmowaniu decyzji o poparciu proponowanych zmian. Podkreślił, że prace nad koncepcją Funduszu były prowadzone od wielu lat i stanowiły istotną deklarację ze strony Samorządu Województwa wobec sektora obywatelskiego. Zadeklarował, że w przypadku uzyskania jednoznacznej gwarancji dalszego procedowania tej inicjatywy byłby gotów zagłosować za proponowanymi zmianami. W przeciwnym razie zapowiedział, że nie będzie w stanie ich poprzeć.

Pan Adam Mikołajczyk odniósł się do postulatu pozostawienia w Programie symbolicznej alokacji na Pomorski Fundusz Obywatelski poprzez niewielkie przesunięcia środków z innych działań. Wyjaśnił, że rezygnacja z próby finansowania Funduszu ze środków Programu nie wynika z braku znaczenia tej inicjatywy, lecz z bardzo wysokiego ryzyka jej niewykonalności w obecnych ramach EFS+. Podkreślił, że w ocenie Instytucji Zarządzającej pozostawienie w Programie środków na przedsięwzięcie, którego realizacja z dużym prawdopodobieństwem nie byłaby możliwa, miałoby charakter wyłącznie symboliczny, a jednocześnie generowałoby istotne konsekwencje organizacyjne i wskaźnikowe po stronie Programu, wymagające czasochłonnych korekt. Zaznaczył, że Pomorski Fundusz Obywatelski ma charakter rozwiązania niestandardowego, które – jego zdaniem – nie wpisuje się w profil interwencji finansowanych ze środków unijnych, w związku z czym należy rozważać jego realizację w oparciu o środki własne lub krajowe. Odnosząc się do kwestii zapisów protokolarnych, wskazał, że możliwe jest jednoznaczne wyartykułowanie, iż rezygnacja z finansowania Funduszu ze środków europejskich nie oznacza rezygnacji Samorządu Województwa z samej idei Funduszu. Jednocześnie zaznaczył, że nie rekomenduje formułowania zobowiązań dotyczących powrotu do

finansowania PFO z EFS+ w przyszłości, ze względu na bardzo wysokie prawdopodobieństwo utrzymania obecnego profilu EFS+ w omawianym kontekście.

Zastępca Przewodniczącego wskazał, że realna możliwość ponownego, merytorycznego odniesienia się do omawianej kwestii pojawi się najwcześniej za około rok, po dokonaniu przeglądu postępu konkursów, poziomu zakontraktowania środków, ewentualnych oszczędności oraz stopnia wykorzystania alokacji, w tym także przez ZIT-y. Zaznaczył jednak, że na obecnym etapie przeznaczenie ewentualnych wolnych środków na Pomorski Fundusz Obywatelski należy ocenić jako wysoce nieprawdopodobne, a wszelkie rozważania w tym zakresie miałyby dziś charakter czysto hipotetyczny. Podkreślił jednocześnie, że niektóre obszary – takie jak poradnie psychologiczno-pedagogiczne, aktywizacja seniorów, opieka długoterminowa czy przedszkola – cieszą się dużym zainteresowaniem, co ogranicza możliwość przesunięcia środków wynikających z ewentualnych oszczędności. Zadeklarował jednak, że za rok temat zostanie podjęty w sposób pogłębiony i odpowiedzialny.

Odnosząc się do wcześniejszych wypowiedzi, zaznaczył, że podejmowane decyzje, w tym konieczność ograniczenia finansowania części działań, wynikały z obowiązku znalezienia wymaganych środków i nie były wyrazem arbitralnej woli Zarządu. Wskazał, że decyzje te odpowiadają kierunkom wyznaczonym na poziomie unijnym, które Zarząd uznał za uzasadnione i adekwatne do potrzeb.

Pani Ewa Czeplina (Pomorska Sieć Leader) zauważyła, że proponowane zmiany Programu mają na celu wzmocnienie bezpieczeństwa regionu i są w obecnej sytuacji geopolitycznej w pełni uzasadnione – zwłaszcza w kontekście przesuwania środków EFRR. Zaznaczyła jednocześnie, że zgłaszane uwagi wynikają z potrzeby wzmocnienia roli sektora pozarządowego, który w sytuacjach kryzysowych funkcjonuje jako pierwsza linia wsparcia i interwencji. Wskazała, że przesunięcia środków w ramach EFS+, w tym alokacja na adaptacyjność pracodawców i kształcenie zawodowe, nie przewidują odrębnego priorytetu dla organizacji pozarządowych, co może prowadzić do poczucia niedocenienia ich roli w systemie wsparcia. Podkreśliła, że wzmocnienie udziału tych podmiotów w realizacji działań, zwłaszcza w obszarach o znaczeniu społecznym i kryzysowym, pozostaje istotnym postulatem środowiska pozarządowego.

Pani Patrycja Szczygieł wyjaśniła nieporozumienie, które – jej zdaniem – wkradło się do dyskusji. Podkreśliła, że w ramach Programu nie przewidziano odrębnych priorytetów dla przedsiębiorców, administracji publicznej ani organizacji pozarządowych. Wskazała, że priorytet dotyczący „adaptacyjności pracodawców” obejmuje wszystkie grupy podmiotów pełniących rolę pracodawców, a wsparcie jest kierowane przede wszystkim na rozwój kompetencji, niezależnie od rodzaju podmiotu. Zaznaczyła, że konstrukcja Programu wynika z przepisów unijnych, a nie z arbitralnych decyzji Zarządu Województwa, i że organizacje pozarządowe mogą i powinny uczestniczyć w projektach związanych z gotowością cywilną oraz budowaniem odporności na kryzysy, w tym poprzez działania w obszarze kompetencji pracodawców.

Pan Marcin Fuchs podkreślił, że trzeci sektor jest dla Zarządu Województwa Pomorskiego szczególnym partnerem. Przypomniał, że przy konstruowaniu kryteriów do poszczególnych konkursów stawiano na partnerstwo oraz wykorzystanie potencjału organizacji w lokalnych środowiskach, tak aby mogły one w przyszłości współpracować z przedsiębiorcami lub jednostkami samorządu terytorialnego bądź rozwijać własny potencjał. Odnosząc się do kwestii interwencji w obszarze obronności, podkreślił, że obecnie nie tworzy się odrębnych ścieżek finansowania dla różnych typów podmiotów, traktując wszystkie jako pracodawców. Zaznaczył jednocześnie, że w dalszym procedowaniu środków na obronność będą analizowane rozwiązania uwzględniające interes województwa w perspektywie różnych podmiotów, jednak decyzje w tym zakresie będą mogły zapaść dopiero po dzisiejszym głosowaniu i po wejściu zmian w życie.

Pan Mikołaj Orzeł (Unia Miasteczek Polskich) poinformował, że miasto Rumia także odczuwa w pewnym stopniu stratę związaną z przesunięciami środków. Jako przykład przywołał konieczność rezygnacji z projektu strategicznego dotyczącego wysp energetycznych, w którym jako samorząd brali udział. Podkreślił, że projekt ten był mocno zaawansowany i istotny dla strategii miasta, a jego realizacja mogłaby w znaczący sposób podnieść lokalną odporność w sytuacjach zagrożenia. Mimo tego zaznaczył, że w pełni rozumie argumentację Zarządu Województwa i Pana Marszałka Skwierawskiego dotyczącą hierarchii potrzeb i konieczności przesunięć środków. W związku z tym podkreślił, że samorząd Rumi jest przekonany o konieczności poparcia kierunku proponowanych zmian w Programie FEP 2021-2027.

Wobec braku dalszych uwag i pytań przystąpiono do głosowania nad projektem uchwały w sprawie zatwierdzenia propozycji zmian programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 w ramach drugiego etapu przeglądu śródkresowego. Stosunkiem głosów: 30 głosów „za”, 0 głosów „przeciw”, 6 głosów „wstrzymujących się” uchwała została przyjęta. Uchwała stanowi załącznik nr 8 do protokołu.

Zastępca Przewodniczącego podziękował członkom Komitetu Monitorującego za merytoryczną i otwartą dyskusję, podkreślając, że Komitet jest właściwym forum do wyrażania różnych stanowisk i interesów reprezentowanych środowisk. Zaznaczył, że zgłaszane uwagi – także te formułowane w sposób emocjonalny – są naturalnym elementem pracy Komitetu i nie są odbierane personalnie przez Zarząd Województwa ani Instytucję Zarządzającą. Wyraził również uznanie za zrozumienie przedstawionej argumentacji oraz za konstruktywny charakter debaty.

Ad. 6

Zastępca Przewodniczącego przeszedł do ostatniego punktu obrad – wolnych wniosków. W ramach wolnych wniosków **Zastępca Przewodniczącego** złożył członkom Komitetu Monitorującego życzenia spokojnych i radosnych Świąt Bożego Narodzenia oraz pomyślności w nadchodzącym roku. Podkreślił znaczenie otwartej, szczerzej i partnerskiej dyskusji w pracach Komitetu, także w sytuacjach rozbieżności stanowisk, zaznaczając, że

pluralizm opinii jest naturalnym elementem demokratycznego procesu decyzyjnego. Odnosił się również do relacji z instytucjami unijnymi, podkreślając, że Polska jako państwo członkowskie współtworzy Unię Europejską i ma realny wpływ na kształt jej polityk.

Następnie głos zabrała **Pani Magdalena Horodyska** z Komisji Europejskiej, która podziękowała członkom Komitetu oraz Instytucji Zarządzającej za intensywną i wymagającą pracę w mijającym roku, w szczególności w związku z procedowaniem dwóch zmian Programu. Wyraziła uznanie dla zaangażowania regionu oraz gotowości do uwzględniania postulatów Komisji Europejskiej, a także nadzieję, że w kolejnym roku wdrażanie Programu będzie przebiegało w bardziej stabilnych warunkach i przyniesie oczekiwane rezultaty. Złożyła również świąteczne życzenia uczestnikom posiedzenia.

W związku z brakiem dalszych głosów Zastępca Przewodniczącego podziękował zebranym za aktywny udział i zakończył XI Posiedzenie Komitetu Monitorującego.

ZATWIERDZAM

Zastępca Przewodniczącego KM FEP 2021-2027

Marcin K. Skwierawski

Załączniki:

1. Lista obecności;
2. Porządek obrad XI posiedzenia Komitetu Monitorującego FEP 2021-2027;
3. Prezentacja na temat stanu realizacji programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027;
4. Prezentacja na temat założeń przedsięwzięcia strategicznego pn. „Regionalny system wsparcia oraz rozwoju aktywności zawodowej i społecznej seniorów”;
5. Prezentacja na temat Kryteriów wyboru projektów dla Działania 5.11. „Aktywne włączenie społeczne” w zakresie realizacji przez Samorząd Województwa Pomorskiego przedsięwzięcia strategicznego pod nazwą „Regionalny system wsparcia oraz rozwoju aktywności zawodowej i społecznej seniorów”;

6. Uchwała w sprawie zatwierdzenia Kryteriów wyboru projektów dla Działania 5.11. „Aktywne włączenie społeczne” (dotyczących realizacji przez Samorząd Województwa Pomorskiego przedsięwzięcia strategicznego „Regionalny system wsparcia oraz rozwoju aktywności zawodowej i społecznej seniorów” wskazanego w Regionalnym Programie Strategicznym w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej) w ramach programu regionalnego FEP 2021-2027;
7. Prezentacja na temat zmiany programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 w ramach drugiego etapu przeglądu śródkresowego;
8. Uchwała w sprawie zatwierdzenia propozycji zmian programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 w ramach drugiego etapu przeglądu śródkresowego.